

25. ÇİN-AB ZİRVESİ'NİN ARDINDAN

Seyda Nur OSMANLI

Misafir Araştırmacı

Analiz No : 2025 / 34

19.08.2025

24 Temmuz günü Pekinde 25. Çin-AB Zirvesi düzenlenmiştir. Zirve, Çin-AB ilişkilerinin ellinci yıl dönümüne rastlamıştır. Zirveye, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin Başbakanı Li Qiang, Avrupa Konseyi Başkanı António Costa ve Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Kaja Kallas katılmıştır. Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi 13. Çin-AB Stratejik Diyaloğu kapsamında temmuz ayının ilk günlerinde Brüksele bir ziyaret gerçekleştirerek 25. Çin-AB zirvesinin hazırlığını görüşmüştür. Ayrıca Wang, Almanya ve Fransaya giderek resmi görüşmelerde bulunmuştur. 25. Çin-AB Zirvesi öncesinde AB, düzenleyeceği ekonomik toplantıdan vazgeçmiştir. Çin ise başlangıçta iki gün sürmesi planlanan zirveyi son andaki değişiklikle bir güne indirmiştir.[1] Bu durum, AB ve Çin arasında bir anlaşmazlık olduğu izlenimi vermiştir.[2] Öte yandan, zirve hem Çin hem de ABnin ABD ile gümrük müzakerelerini sürdürdüğü bir dönemde gerçekleşmiştir. Başkan Trump yönetimindeki ABDnin, AB ve Çine uyguladığı korumacı ticaret politikalarının Çin-AB ilişkileri üzerinde olumlu bir etki meydana getireceği bu doğrultuda ABnin Çin ile ilişkilerini güçlendirmek isteyeceği öne sürülmekteydi.[3] Ancak, 25. Çin-AB Zirvesi, Çin ve AB arasındaki yakınlaşmanın pek de kolay olmayacağını göstermiştir. Çünkü Çin-AB ilişkilerinde uzun zamandır devam eden temel sorunlara zirvede ciddi çözümler geliştirilemediği görülmüştür.

AB ve Çin arasında devam eden temel sorunlar ele alındığında öncelikle ABnin; Çinin Ukrayna Savaşı nedeniyle Rusyaya örtük destek bulunduğunu iddia etmesi ve Çinin bu desteği kesmesini talep ettiği görülmektedir. Çin ise, Rusyaya destek verdiğini kabul etmemektedir. Ancak Çin Dışişleri Bakanı Wangın temmuz ayındaki Brüksel ziyaretinde önemli bir gelişme yaşanmıştır. Wangın, Pekin'in Rusya'nın savaştaki yenilgisini kabul edemeyeceğini, çünkü bunun Washington'ın Çin'e odaklanmasına yol açacağını ifade ettiği iddia edilmiştir.[4] Öte yandan, Avrupa Komisyonu Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Kaja Kallas, Wangın Brüksel ziyaretinde Çinli firmaların Rusya'nın Ukrayna'daki savaşına verdiği desteğin, Avrupa güvenliği için ciddi bir tehdit

oluşturduğunu dile getirmiştir.[5] Çin ve AB arasındaki bir diğer önemli sorun ise ticaret dengesizliği ile ilgilidir. Çinli firmalar, AB pazarındaki başta elektrikli araç sektörü olmak üzere bazı alanlardaki pazarın önemli bir payını elde tutmaktadır. Bu nedenle AB, çeşitli düzenlemeler uygulamış ancak mevzuattaki boşluğun da etkisiyle elektrikli araç sektöründeki Çinli firmalar hibrit araçlar üretmeye yönelerek pazardaki paylarını korumak istemiştir. Ayrıca, Çin ve AB arasında bazı ürünlerde karşılıklı anti-damping vergi uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Çin ise dünyadaki kıymetli madenlerin önemli bir bölümüne sahip olması neticesinde, kıymetli madenlere ihracat kontrolleri uygulamıştır. Bu durum, ABdeki üretimin aksamasına yol açmıştır. Bir başka sorun ise Kaja Kallasın mayıs ayında gerçekleştirdiği Filipinler ziyareti ile ilgilidir. ABnin, Filipinler ile güvenlik ve savunma konusunda diyalog kurulacağının belirtilmesi ve Kallasın AB'nin Güney Çin Denizi'ndeki ortak endişeleri giderme isteğini ifade etmesi, Çin tarafından memnuniyetsizlikle karşılanmıştır. Bunun üzerine Çin'in Filipinler Büyükelçiliği, ABye Güney Çin Denizi'nde sorun çıkarmaktan kaçınması gerektiğini belirtmiştir. Ek olarak son dönemde AB güvenlik stratejisinde Çinin bir tehdit olarak görüldüğünü göz önüne almak gerekmektedir.

AB ülkeleri, Çin ile ticaret yapan pek çok ülkede olduğu gibi dış ticaret açığını gidermek istemektedir. AB, Çinin başta çelik, güneş panelleri, piller gibi sübvansiyonlu ürünler olmak üzere üretimdeki aşırı kapasite (arz fazlası) sorunu sonucunda dış yatırımlara ve ithalata ağırlık veren politikalar izlemesinin uluslararası ticarette AB aleyhine sonuçlar doğurduğunu dile getirmektedir. Aşırı kapasite (arz fazlası) sorunu Pekin yönetiminin ekonomik güçlenmesinde önemli bir yer tutan ekonomik teşvik politikaları ile ilgilidir. Bu politikalar, ülkede arz fazlasının meydana gelmesine yol açmıştır. Meydana gelen arz fazlasının ekonomik durgunluğa sebep olmasını engellemek için ortaya atılan çözümlerden birisi üretim kapasitesinin farklı coğrafyalara taşınması olmuştur.[6] AB Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen, zirvedeki açılış konuşmasında, ☀□□□ dönüm noktasına ulaştık. İkili ilişkilerimizi yeniden dengelemek şart. ifadelerini kullanmıştır. AB şirketleri için Çin pazarına daha kolay erişim ve ticaret dengesi talepleri gibi konuları dile getirmiştir. Ayrıca Çinin AB pazarlarında olan hakimiyetinin Çindeki aşırı kapasite sorunundan kaynaklandığını belirten Leyen, Pekin yönetiminin aşırı kapasite sorununu çözmek için iç tüketimi arttıracak olan tüketim yanlısı politikalara ağırlık vermesi gerektiğini belirtmiştir. Avrupa Konseyi Başkanı António Costa ise konuşmasında karşılıklı yarar sağlayan bir ilişki modelinden bahsetmiştir. Çin Devlet Başkanı Xi ise zirvedeki konuşmasında Çinin Rusyaya destek vermediğini belirtmiş ve farklılıkların doğru biçimde ele alınması gerektiğini ifade etmiştir. Söz konusu ifadeleri, yukarıda belirtilen sorunların zirvedeki görüşmelere yansıması olarak yorumlamak mümkündür. Bu nedenle 25. Çin-AB Zirvesinin ilişkilerde ciddi ilerlemelere sahne olmadığı ileri sürülebilir.[7]

25. Çin-AB Zirvesinde elde edilen tek kazanım, iklim değişikliği ile mücadele konusunda yaşanmıştır. Zirve sonundaki ortak bildiride Çin ve AB'nin iklim değişikliği konusunda iş birliğini derinleştirme ve küresel iklim yönetişimini ilerletme konusundaki kararlılığı belirtilmiştir.[8] ABDnin ikinci Trump döneminde Paris Antlaşmasından yeniden çekildiği dönemde küresel yönetişim açısından AB ve Çin öne çıkan aktörler olarak ortaya çıkan liderlik boşluğunu doldurmak istemektedirler. Söz konusu bildirge bu açıdan önem taşımaktadır.

Bu gelişmeler ışığında, 25. Çin-AB Zirvesinde Çin ve AB arasında uzun zamandır devam eden sorunların çözümünde büyük bir ilerleme sağlanamadığı görülmüştür. Aşırı kapasite, ticaret dengesi ve Rusya-Ukrayna Savaşı sırasında Çinin Rusyaya olan desteği; ABnin Çine karşı dile getirdiği en temel sorunlar olmaya devam etmektedir. Zirvede söz konusu sorunlara önemli çözümler geliştirilememiştir. Öte yandan ABDnin küresel liderlikten geri adım attığı iklim değişikliği ile mücadele konusunda, AB ve Çinin ilerleme kaydederek bu alanda küresel yönetişim liderliği boşluğunu doldurduğu ileri sürülebilir. Çin-AB Zirvesini, Türk dış politikası açısından ele almak gerekirse, Çin-AB ilişkilerinin gelişmesi, Orta Koridor bağlantısının güçlenmesine katkı sunabilir. ABnin son dönemde Orta Asya başta olmak üzere bölgeye yönelik politikalarında Türkiyeyi dışlayan tavrı hatırlandığında, böyle bir gelişme AB siyasası açısından bir çelişki yaratmaktadır.

**Görsel:* https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/07/24/

[1] Daniel Balazs, Commentary: EU-China ties will shape strategic room for Southeast Asia, *CNA,* 25 Temmuz 2025, https://www.channelnewsasia.com/commentary/eu-china-summit-europe-trade-dumping-ukraine-southeast-asia-5257681

[2] What Did the EU-China 50th Anniversary Summit Achieve?, *China File,* 31 Temmuz 2025, https://www.chinafile.com/conversation/what-did-eu-china-50th-anniversary-summit-achieve

[3] EU Presses China Over Exports of Rare Earth Elements and Ukraine War, *Al Jazeera,* 2 Temmuz 2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/7/2/eu-presses-china-on-rare-earth-elements-and-ukraine-war

[4] Finbarr Bermingham, China Tells EU it does not Want to See Russia Lose its War in Ukraine: Sources, *South China Morning Post,* 4 Temmuz 2025, https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3316875/china-tells-eu-it-cannot-afford-russian-loss-ukraine-war-sources-say

[5] EU Presses China Over Exports of Rare Earth Elements and Ukraine War, *Al Jazeera,* 2 Temmuz 2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/7/2/eu-presses-china-on-rare-earth-elements-and-ukraine-war

[6] Peter Cai, Understanding Chinas Belt and Road Initiative, *Lowy Institute*, 27 Mart 2017, https://www.lowyinstitute.org/publications/understanding-belt-and-road-initiative

[7] What Did the EU-China 50th Anniversary Summit Achieve?, *China File*, 31 Temmuz

2025, https://www.chinafile.com/conversation/what-did-eu-china-50th-anniversary-summit-achieve

[8] Jiu Ye, Developing China-EU Ties İs A Mutual Necessity And Expectation of The Times, *Global Times,* 30 Temmuz 2025, https://www.globaltimes.cn/page/202507/1339677.shtml

Yazar Hakkında :

Seyda Nur OSMANLI, 2015 yılında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2021 yılında, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında "Kuşak ve Yol Girişimi: Cibuti ve Pakistan Örnekleri" başlıklı teziyle Yüksek Lisans derecesini almıştır. Osmanlı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Doktora Adayıdır. Çin dış politikası, Çin-ABD ilişkileri, Türkiye-Çin ilişkileri hakkında çalışmalarını sürdürmektedir. Osmanlı, AVİM Uygulamalı Eğitim Programı Koordinatörüdür. Ayrıca, AVİM Günlük Bülten'in Asya-Pasifik bölümünü hazırlamaktadır. Ekim 2024'den bu yana AVİM'de Misafir Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Osmanlı, Mayıs 2026-Temmuz 2026 tarihleri arasında Erasmus+ Staj Bursu kazanarak, Bonn Üniversitesi bünyesindeki Center for Advanced Security, Strategic and Integration Studies (CASSIS) merkezinde Misafir Araştırmacı olarak staj ve araştırma faaliyeti yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: OSMANLI, Seyda Nur. 2026. "25. ÇİN-AB ZİRVESİ'NİN ARDINDAN." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2025 / 34. Ağustos 19. Erişim Kasım 23, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Analiz/25-CIN-AB-ZIRVESI-NIN-ARDINDAN

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır